

**PENGGAL KETIGA
DEWAN UNDANGAN NEGERI YANG KEENAM BELAS
NEGERI SABAH**

ATURAN URUSAN MESYUARAT

HARI ISNIN, 21 MAC 2022, PUKUL 10:00 PAGI

Bil. 02

PERTANYAAN-PERTANYAAN UNTUK JAWAPAN LISAN

- *1. **YB. Datuk Mohamaddin bin Hj. Ketapi [Segama]** bertanya kepada **MENTERI KEWANGAN**, apakah faedah kepada rakyat dan negeri serta keterangan lanjut mengenai Perjanjian Komersial di antara Petronas dan kerajaan negeri yang ditandatangani pada 7 Disember 2021.

- *2. **YB. Dr. Aliakbar Gulasan [ADUN Dilantik]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA:-**
 - a) adakah pembinaan Pan-Borneo masih mengikut jadual yang telah ditetapkan; dan
 - b) adakah kelewatan mengikut jadual disebabkan oleh pihak kontraktor yang memegang konsesi pembinaan Pan-Borneo.

- *3. **YB. Datuk Christina Liew [Api-Api]** bertanya kepada **MENTERI PEMBANGUNAN MASYARAKAT DAN KESEJAHTERAAN RAKYAT**, adakah kerajaan menawarkan insentif untuk menggalakkan ibu bapa mendaftarkan anak mereka untuk vaksinasi memandangkan kadar vaksinasi yang rendah dalam kalangan kanak-kanak berumur lima hingga sebelas tahun (5 -11) di Sabah.

- *4. **YB. Datuk Abdul Ghani bin Mohamed Yassin [Nabawan]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI III / MENTERI PEMBANGUNAN PERINDUSTRIAN**, apakah program baru pihak kementerian untuk membantu usahawan-usahawan di kawasan luar bandar yang berpotensi untuk membawa dan memasarkan produk-produk tempatan keluaran mereka ke pasaran peringkat domestik mahupun antarabangsa.

- *5. **YB. Tuan Hamild @ Hamid Bin Hj. Awang [Balung]** bertanya kepada **MENTERI KERAJAAN TEMPATAN DAN PERUMAHAN / MENTERI KEWANGAN II**, bilakah kementerian dapat membina Mahkamah Anak Negeri yang baharu di daerah Tawau memandangkan Pejabat Mahkamah Anak Negeri Tawau yang selama ini menumpang di bawah Majlis Perbandaran Tawau dalam keadaan serba kekurangan.

- *6. **YB. Tuan Mohammad bin Mohamarin [Banggi]** bertanya kepada **MENTERI PEMBANGUNAN LUAR BANDAR**, apakah program-program pembangunan ekonomi yang khusus untuk membantu rakyat di kawasan luar bandar khususnya bagi

daerah-daerah termiskin di Sabah dan berapakah bilangan mereka yang terlibat setakat ini serta sejauh mana keberkesananannya.

- *7. **YB. Datuk Seri Panglima Yong Teck Lee [ADUN Dilantik]** bertanya kepada **MENTERI PELANCONGAN, KEBUDAYAAN DAN ALAM SEKITAR**, adakah kerajaan negeri Sabah bercadang mewujudkan *Vaccinated Travel Lane (VTL)* untuk pelawat dari negara lain ke Sabah.
- *8. **YB. Datuk Annuar Datuk Ayub [Liawan]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI II / MENTERI PERTANIAN DAN PERIKANAN**, apakah perancangan kementerian untuk mengawal kenaikan harga racun dan baja bagi meringankan beban para petani yang terkesan akibat kenaikan tersebut.
- *9. **YB. Tuan Alias bin Sani [Sekong]** bertanya kepada **MENTERI PEMBANGUNAN LUAR BANDAR**, berapakah jumlah bajet yang diperuntukkan kepada DUN Sekong bagi projek-projek pembangunan dan pengurusan kemudahan asas rakyat bagi tahun 2022.
- *10. **YB. Puan Rina Haji Jainal [Kukusan]** bertanya kepada **MENTERI BELIA DAN SUKAN**, apakah Kompleks Renang Tawau yang menelan belanja RM11,000,000, mempunyai ciri-ciri kolam renang bertaraf *Olympic*.
- *11. **YB. Tuan Jonnybone J. Kurum [Telupid]** bertanya kepada **MENTERI SAINS, TEKNOLOGI DAN INOVASI:-**
 - a) berapakah jumlah menara komunikasi di setiap daerah seluruh negeri Sabah yang sedia ada dan yang bakal dibina melalui program JENDELA; dan
 - b) adakah perkhidmatan menara tersebut sudah mencapai 3G atau 4G.
- *12. **YB. Tuan Calvin Chong Ket Kiun [Elopura]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA**, apakah perancangan daripada pihak kementerian untuk mengoperasikan semula tangki air di Taman Sentosa dan untuk besarkan saiz tangki air di Taman Indah Jaya ekoran bekalan air sering terganggu di kawasan berkenaan.
- *13. **YB. Datuk Seri Panglima Dr. Mohd Salleh Tun Said [Usukan]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI III / MENTERI PEMBANGUNAN PERINDUSTRIAN:-**
 - a) apakah rancangan kementerian untuk membangunkan kawasan perindustrian di Kota Kinabalu Industrial Park (KKIP) dan menarik pelabur untuk membina kilang-kilang di kawasan tersebut; dan
 - b) nyatakan kaedah yang digunakan oleh kerajaan negeri untuk menarik minat pelabur asing tersebut.

- *14. **YB. Tuan Phoong Jin Zhe [Luyang]** bertanya kepada **MENTERI PELANCONGAN, KEBUDAYAAN DAN ALAM SEKITAR:-**
- a) apakah pendirian kerajaan Negeri dalam pelaksanaan perjalanan VTL (*Vaccinated Travel Lane*) antara Sabah dan destinasi negara lain; dan
 - b) apakah perancangan yang telah dibuat.
- *15. **YB. Datuk Amisah Yassin [ADUN Dilantik]** bertanya kepada **MENTERI PEMBANGUNAN MASYARAKAT DAN KESEJAHTERAAN RAKYAT**, berapakah jumlah penerima dos penggalak dan vaksin untuk kanak-kanak berumur lima hingga 12 tahun.
- *16. **YB. Tuan Jonnybone J. Kurum [Telupid]** bertanya kepada **MENTERI KERAJAAN TEMPATAN DAN PERUMAHAN / MENTERI KEWANGAN II:-**
- a) apakah penjelasan kerajaan mengenai pembinaan lot kedai atas tanah LPPB di daerah Telupid yang terbengkalai sekian lama; dan
 - b) apakah tindakan lanjut pihak kerajaan supaya ia dapat disiapkan dan tidak mencacatkan pandangan umum.
- *17. **YB. Datuk Abdul Ghani bin Mohamed Yassin [Nabawan]** bertanya kepada **KETUA MENTERI**, apakah status terkini berkenaan pewujudan atau pembinaan Kompleks Imigresen, Kastam, Kuarantin dan Keselamatan atau (CIQS) di kawasan persempadanan negara iaitu antara Kalimantan Indonesia dan Pensiangan Sabah.
- *18. **YB. Datuk Dr. Yusof @ Josree Yacob [Sindumin]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI II / MENTERI PERTANIAN DAN PERIKANAN**, apakah langkah-langkah yang telah diambil oleh kerajaan untuk membantu pemilik-pemilik tanah pertanian yang terbiar di kawasan DUN Sindumin dan sesuai untuk pertanian dibangunkan bagi memenuhi permintaan bekalan makanan Negeri Sabah.
- *19. **YB. Tuan Phoong Jin Zhe [Luyang]** bertanya kepada **MENTERI BELIA DAN SUKAN**, apakah mekanisme permohonan Skim Jaya Usahawan Belia Sabah (SYABAS) yang telah diperuntukkan sejumlah RM10 juta di bawah Belanjawan Sabah 2022 dan nyatakan status pengagihan setakat ini.
- *20. **YB. Puan Jannie Lasimbang [Kapayan]** bertanya kepada **KETUA MENTERI**, apakah perancangan untuk aduan yang melibatkan pelbagai jabatan / agensi disatukan supaya aduan tersebut dapat disalurkan kepada jabatan / agensi berkenaan tanpa berharap pengadu sendiri membuat aduan berkali-kali kepada pihak-pihak yang terlibat dan akhirnya tiada penyelesaian terhadap aduan yang telah dibuat.

- *21. **YB. Datuk Ignatius Dorell Leiking [MOYOG]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI II / MENTERI PERTANIAN DAN PERIKANAN**, adakah kerajaan negeri mempunyai perancangan jangka panjang untuk menangani banjir di Pantai Barat Sabah seperti pembinaan Pintu Air Pasang Surut Dengan Kawalan Sistem SCADA di muara sungai Likas, Putatan dan Petagas.
- *22. **YB. Tuan Jonnybone J. Kurum [Telupid]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA:-**
- a) apakah tindakan SESB untuk mengurangkan gangguan bekalan elektrik di daerah Telupid terutamanya di kawasan mukim Sapi, mukim Nangoh dan mukim Ligawo, Telupid; dan
 - b) bolehkah pihak pengguna menuntut kerugian atas kerosakan barangan-barang elektrik yang rosak akibat gangguan elektrik yang terlalu kerap.
- *23. **YB. Datuk Dr. Haji Jaujan bin Haji Sambakong [Sulabayan]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI III / MENTERI PEMBANGUNAN PERINDUSTRIAN**, pada tahun 2021, Negeri Sabah telah mendapat nilai pelaburan ketiga (3) tertinggi di Malaysia selepas Negeri Selangor dan Negeri Kedah. Apakah jenis pelaburan tersebut dan impaknya terhadap rakyat dan negeri.
- *24. **YB. Tuan Calvin Chong Ket Kiun [Elopura]** bertanya kepada **MENTERI KERAJAAN TEMPATAN DAN PERUMAHAN / MENTERI KEWANGAN II**, bilakah akan ada kemudahan untuk peniaga gerai atau kedai di Pasar Muhibah seperti air yang bersih, lantai dan atap serta surau untuk kegunaan pengguna.
- *25. **YB. Datuk Wong Hong Jun [Tanjong Aru]** bertanya kepada **MENTERI PELANCONGAN, KEBUDAYAAN DAN ALAM SEKITAR**, kebanyakan pinggiran Laut yang dahulunya boleh menangkap ikan/memancing tetapi kini disekat oleh pihak Taman-Taman Sabah atas dasar semua penguatkuasaan kawasan laut adalah dibawah bidang kuasa Taman-Taman Sabah. Ini secara tidak langsung menyebabkan para nelayan hilang punca pendapatan. Apakah penyelesaian pihak kerajaan.
- *26. **YB. Tuan Tan Lee Fatt [Likas]** bertanya kepada **MENTERI PEMBANGUNAN MASYARAKAT DAN KESEJAHTERAAN RAKYAT**, berikan jumlah penerima vaksin dos pertama, dos kedua dan dos penggalak di Sabah setakat ini. Nyatakan peratusan keberkesanan pengambilan vaksin di Sabah.
- *27. **YB. Datuk Annuar Datuk Ayub [Liawan]** bertanya kepada **MENTERI PEMBANGUNAN LUAR BANDAR**, apakah perancangan kementerian dalam RMK-12 program bekalan elektrik luar bandar khususnya di kawasan N.41 Liawan yang masih terdapat beberapa buah kampung yang belum mendapatkan bekalan elektrik sepenuhnya.

- *28. **YB. Datuk Wong Hong Jun [Tanjong Aru]** bertanya kepada **KETUA MENTERI**, semenjak beberapa bulan yang lalu sampah-sarap di tapak pembuangan sampah DUN Tanjong Aru didapati tidak diangkut mengikut jadual menyebabkan timbunan sampah-sarap serta bau busuk menjadikan persekitaran sekeliling tidak sihat untuk orang ramai. Adakah DBKK mengambil berat mengenai masalah ini.
- *29. **YB. Tuan Tan Lee Fatt [Likas]** bertanya kepada **MENTERI PEMBANGUNAN MASYARAKAT DAN KESEJAHTERAAN RAKYAT**, berikan jumlah penerima vaksin yang mengalami kesan sampingan atau meninggal setelah menerima dua dos vaksin dan dos penggalak. Apakah tindakan susulan yang telah diambil.
- *30. **YB. Puan Rina Haji Jainal [Kukusan]** bertanya kepada **MENTERI PEMBANGUNAN MASYARAKAT DAN KESEJAHTERAAN RAKYAT**, apakah langkah-langkah yang akan diambil kerajaan negeri dalam meyakinkan orang ramai terhadap pengambilan dos penggalak dan vaksin kanak-kanak berusia 5 hingga 12 tahun di Sabah.
- *31. **YB. Datuk Ignatius Dorell Leiking [MOYOG]** bertanya kepada **KETUA MENTERI**, adakah kerajaan Sabah melalui Dewan Undangan Negeri Sabah dan Kabinet akan meminta secara rasmi satu pertiga daripada keseluruhan kerusi Parlimen diberi kepada Sabah dan Sarawak untuk mencerminkan status sebenar Wilayah Sabah dan Sarawak.
- *32. **YB. Tuan Chong Chen Bin [Tanjong Kapor]** bertanya kepada **KETUA MENTERI**, apakah status Sabah sekarang selepas pindaan Artikel 1(2), Perlembagaan Persekutuan yang mengkategorikan Sabah dan Sarawak sebagai "*Borneo States*".
- *33. **YB. Datuk Seri Panglima Dr. Mohd Salleh Tun Said [Usukan]** bertanya kepada **MENTERI PEMBANGUNAN MASYARAKAT DAN KESEJAHTERAAN RAKYAT**, apakah rancangan kerajaan negeri untuk menggalakkan orang ramai untuk mengambil dos penggalak.
- *34. **YB. Puan Jannie Lasimbang [Kapayan]** bertanya kepada **KETUA MENTERI:-**
- a) apakah status cadangan pemberian kad warga asing di Sabah dan perbezaan kad tersebut dengan Kad Pas Sementara Sabah yang pernah dicadangkan oleh kerajaan sebelum ini; dan
 - b) setakat mana perbincangan antara kerajaan negeri dengan kerajaan Persekutuan berkenaan pemberian kad warga asing.
- *35. **YB. Datuk Annuar Datuk Ayub [Liawan]** bertanya kepada **MENTERI SAINS, TEKNOLOGI DAN INOVASI**, apakah tindakan/perancangan kerajaan untuk meningkatkan kualiti perkhidmatan jalur lebar agar dapat dinikmati oleh penduduk luar bandar khususnya kawasan N.41 Liawan.

- *36. **YB. Puan Rina Haji Jainal [Kukusan]** bertanya kepada **MENTERI PEMBANGUNAN MASYARAKAT DAN KESEJAHTERAAN RAKYAT**, apakah kaedah terbaharu kerajaan negeri dalam meningkatkan kadar dos penggalak kepada orang ramai.
- *37. **YB. Tuan Tan Lee Fatt [Likas]** bertanya kepada **MENTERI PEMBANGUNAN LUAR BANDAR**, apakah usaha dan bantuan kerajaan bagi menolong pemandu dan perniagaan E-Hailing di Sabah.
- *38. **YB. Datuk Ignatius Dorell Leiking [MOYOG]** bertanya kepada **KETUA MENTERI**, adakah Kerajaan Sabah telah bersetuju menangani isu PTI kerana walaupun bermesyuarat bersama dalam Jawatankuasa Pengurusan Warga Asing di Sabah (JKPWAS) tetapi terdapat pengumuman berbeza daripada kedua-dua pihak.
- *39. **YB. Tuan Mohd Arsad bin Bistari [Tempasuk]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA**, apakah langkah-langkah yang boleh diambil oleh pihak kementerian untuk mengatasi masalah bekalan air dan sistem perpaipan air untuk kawasan DUN Tempasuk seperti di Kampung Labuan dan Kampung Bobot.
- *40. **YB. Datuk Poon Ming Fung @ Frankie [Tanjong Papat]** bertanya kepada **KETUA MENTERI**, apakah persediaan dan rancangan kerajaan negeri terhadap para pengusaha atau peniaga untuk menghadapi kenaikan gaji minima yang akan dilaksanakan.
- *41. **YB. Tuan Justin Wong Yung Bin [Sri Tanjong]** bertanya kepada **MENTERI PELANCONGAN, KEBUDAYAAN DAN ALAM SEKITAR**, bilakah Lapangan Terbang Tawau akan dinaiktaraf bagi menghadapi peningkatan pertambahan kadar kemasukan semula pelancong antarabangsa pada masa hadapan.
- *42. **YB. Datuk Ewon Benedick [Kadamaian]** bertanya kepada **KETUA MENTERI**, apakah pendirian rasmi kerajaan negeri Sabah selaku Pengerusi Bersama Jawatankuasa Pengurusan Pendatang Asing di Sabah ke atas cadangan pemberian Kad Warga Asing.
- *43. **YB. Tuan Calvin Chong Ket Kiun [Elopura]** bertanya kepada **KETUA MENTERI**, apakah perkembangan tuntutan dalam Perjanjian Malaysia (MA63). Bilakah Sabah akan dapatkan 1/3 kerusi dalam Parlimen.
- *44. **YB. Datuk Poon Ming Fung @ Frankie [Tanjong Papat]** bertanya kepada **KETUA MENTERI**, apakah perancangan kerajaan negeri terhadap kawasan pedalaman Sabah atas kenaikan gaji minima yang akan dilaksanakan.
- *45. **YB. Tuan Justin Wong Yung Bin [Sri Tanjong]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA**, adakah kementerian mempunyai

sebarang rancangan untuk menaik taraf Jalan Timur dan Jalan Sin Onn kepada Dual Carriageway dalam menghadapi kepadatan penduduk.

- *46. **YB. Datuk Seri Panglima Dr. Mohd Salleh Tun Said [Usukan]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA:-**
- a) apakah inisiatif kerajaan negeri bagi memastikan setiap penampalan jalan berlubang dilakukan dengan kadar segera; dan
 - b) apakah usaha kementerian untuk menambah baik dan menambah jumlah kemudahan infrastruktur di luar bandar.
- *47. **YB. Tuan Peto Galim [Inanam]** bertanya kepada **KETUA MENTERI**, berapakah pecahan semua peringkat kakitangan syarikat yang berorientasikan minyak (Shell, Petronas, etc) yang bertapak di Sabah khususnya yang terdapat orang tempatan.
- *48. **YB. Datuk Dr. Yusof @ Josree Yacob [Sindumin]** bertanya kepada **KETUA MENTERI**, apakah perkembangan dan pencapaian program kerajaan yang telah berjaya dilaksanakan, sedang dan akan dilaksanakan dalam slogan Sabah Maju Jaya sejak dilancarkan setahun yang lalu.
- *49. **YB. Tuan Mohd Arsad bin Bistari [Tempasuk]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA**, apakah langkah-langkah dan tindakan yang boleh diambil oleh pihak kementerian untuk memperbanyakkan lagi lampu jalan bagi jalan-jalan perhubungan utama di daerah Kota Belud.
- *50. **YB. Tuan Justin Wong Yung Bin [Sri Tanjong]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA**, apakah inisiatif yang akan diambil oleh kerajaan untuk menggalakkan lebih ramai orang menggunakan perkhidmatan pengangkutan awam.
- *51. **YB. Tuan Peto Galim [Inanam]** bertanya kepada **TIMBALAN KETUA MENTERI I / MENTERI KERJA RAYA:-**
- a) apakah tindakan yang di ambil oleh kementerian untuk mengawal pembaziran perbelanjaan projek dan operasi di Sabah; dan
 - b) apakah senarai semua projek kementerian dan berapakah kos yang terlibat berkenaan projek tersebut dalam lima (5) tahun terakhir di kawasan P.171 Sepanggar khususnya untuk kawasan Inanam.
- *52. **YB. Puan Jannie Lasimbang [Kapayan]** bertanya kepada **MENTERI KERAJAAN TEMPATAN DAN PERUMAHAN**, apakah langkah untuk mengenal pasti lokasi sesuai dan peruntukan bagi membina rumah PPR di kawasan DUN Kepayan agar warga B40 dan miskin tegar boleh mendapat rumah.

- *53. **YB. Datuk Poon Ming Fung @ Frankie [Tanjong Papat]** bertanya kepada **MENTERI KERAJAAN TEMPATAN DAN PERUMAHAN / MENTERI KEWANGAN II**, apakah status pembinaan tapak letak kereta di kawasan Sim-Sim Sandakan yang telah diluluskan sejak tahun 2020 bagi menyelesaikan masalah kekurangan tempat letak kereta bagi penduduk-penduduk dan pengunjung-pengunjung di situ.
- *54. **YB. Datuk Juil Nuatim [Limbahau]** bertanya kepada **TIMBALAN MENTERI II / MENTERI PERTANIAN DAN PERIKANAN**:
- a) apakah butiran secara terperinci keluasan tanah sawah yang masih diusahakan oleh para petani di kawasan DUN N.27 Limbahau dan apakah perancangan kerajaan negeri untuk mengusahakan tanah pertanian yang masih kosong di DUN N.27 Limbahau; dan
 - b) apakah langkah kerajaan untuk meningkatkan hasil padi di Sabah.

* Pertanyaan-pertanyaan yang tidak sempat dijawab secara lisan akan dijawab secara bertulis.
